

בתוך שרשרת הקללות והגידופים שהמשרור משלח כה, אי אפשר שלא לחוש בנימה של חיבה והערצה עמוקה, אמיתית ("איזה מין שטן אני בכלל אם כל הקונצים שלי/ אינם מסוגלים לשבור את רוחה"). או "אם יתנו לה נקודת משען היא תהפוך את העולם/ היא תורוק אותו למעלה ותדביק אותו לתקרה".

הרגש העמוק שמבטאים שירי האהבה של הורביץ הוא יחס האהבה-שנאה שאיננו נובע מ"שנאת נשים" אלא מתוך המצב הבלתי נסבל: "אני מכור לה כמו לסם/ פעם היא אמרה לי שלא אוכל להתקיים/ בלעדיה/ אבל זה כמו בן שטויות/ ברור שאני אוכל להתקיים בלעדיה/ ורק ספק/ אם אפשר לקרוא לקיום כזה חיים/ זה משום שכאמור/ אני מכור לה כמו לסם/ יחד עם זאת אני מצפצף עליה/ וזה מזרז הואיל/ ואני מכור/ לה כמו לסם/ מכור ומצפצף".

דומה שהמבחן האחרון-של שירה טובה המדברת אל הלב הוא האוניברסליות שלה, ויכולתה לדבר אל אנשים שמחוץ לעולמו של המשרור — ואני ראיתי את שירתו של הורביץ כאילו אלי היא נכתבת, מי אני אם לא "ככלות הכל/ וחרף כל הדיבורים גבוהה גבוהה/ את רק יהודיה קטנה/ מפולין/ שאוהבת להודיין/ ולעשות רמונט מדי פעם/ (דווקא אני שונאת לעשות רמונט, אז מה?)".

ורדה רזיאל-ויזלטיר

שאין להם שום קשר עם אשה רגילה, בשר ודם. אז מה אם כותב הורביץ "ואת התחלת להריח סטאטוס"? אחרי הכל, לכך הוא בוודאי מחנך גם את בתו שלו (אם יש לו בת) הוא איננו רוצה שבתו תשארו רוקה זקנה, והוא איננו רוצה שהיא "תנוצל" על ידי תשוקתם הנצלנית של אשמים נצלנים.

שירי האהבה של הורביץ נותנים ביטוי נפלא לרבים הקיימים ביחסים עמוקים: "כשהיית ערומה היית/ כה יפה שהמילים נעתקו מפיו/ אמרתי לך שאת יפה מאד/ את תשובתך לא אצטט בזה/ אין היא ראויה לכך/ היא הייתה כולה מזויפת/ כל מילה שאמרת הייתה מזויפת/ כל תנועה מתוחשבת/ באותו אחר צהריים/ ובכל זאת שורה מתחת לכל זה/ האמת הגדולה וההכרחית/ של פגישתנו ביקום".

זהו סוף של שיר שבו הוא מתאר את אוירת החיזור העייף שבו "טרחנתי לך על הציביליזציה" — כלומר אוירת הזיוף היא גם שלו, של המחזר, כיוון ששניהם עסוקים ברובד אחר, שעה שהם עוסקים בשיחת חולין. העובדה שבשיריו מאחל המשרור לאהובתו לשעבר את כל יסורי הגינום, את יסורי התליה והשרפה, ועוד כיוצא בזה כיד הדמיון הסדיסטי הטובה עליו — עובדה זו איננה אלא חלק מאמת אוניברסלית, של משאלות הנקמה של כולנו כלפי אהובינו שסרבו לשחק על פי הכללים שלנו, והקושי לסבול את המחשבה שיראו טיפת אושר ליד מישהו אחר זולתנו. אבל גם

המראות/ בעצימת עיניים" ("כפות ידי", עמ' 10), ולקוות כי ארכתו זו, הארכה שמשמייים, ללכת לאט ובשלווה בהינממת המראות, תהיה ממושכת לפי-כוחו ולפי יכולתו. תהא ממשיכה להניב פירות, אשר בחוסר-תואם משהו, אבל באהדה רבה, נאמר שהם פירות-שיר בשלים.

אילן שיינפלד

אהבה שנאה
אהבה שנאה

מרדכי הורביץ;
שירים למרים
האחרת; זמורה
ביתן מודן; 1981.

ש

מעתי אומרים וראיתי כותבים שספר שיריו של מרדכי הורביץ "שירים למרים האחרת" רווי שנאה כלפי נשים, או לפחות כלפי דמות האשה הממלאה את דפיו. אתמהה. שיריו של הורביץ נראים לי כשירי אהבה מן היפים שקראתי בספרות העברית; וזאת אולי דווקא, ובגלל, הכעס שיש בהם (כעס — לא שנאה, וזהו הבדל תהומי).

כדי לחוש באהבה צריך לחוש בדופק של אמת, והרבה משירת האהבה הנכתבת בארץ יש בה התפעלות נפעמת, איזו התקסמות קוסמית אין סופית, דמות האשה העוברת מבין הדפים אין לה שום ממשות, שום מציאותיות, היא מהווה אהובה שמיימית, אמא אדמה רכה ונפלאה, אפשר לחוש באיזו חוקית התלהבות של אותם משרורים, אך אין מגע עם דמות נשית ממשית. דווקא שיריו של הורביץ, עם האירוטיקה הדיבורית שבהם, עם התחשבנותו עמה: עם תחבולותיה, זיפיה, משכביה עם גברים אחרים, תכסיסה להשתלט עליו, להתחנן אתו, רשעותה, מלחמתה, קטנוניותה — — — שירים אלה דווקא הם מדברים אלי (כאשה!) משום שהם מקרינים אמת כל כך אמיתית ובסיסית על האושר והכאב שגבר ואשה מסכים זה לזה.

אינני רואה שום שנאה בקטע כמו: "כשראית אותי בכך/ עובר על גדותי מאושר/ התחיל המוח הפולני/ שלך לעבוד/ והחלטת/ שהגיע הזמן לנצל/ את האושר שאת גרמת לי/ כדי לקדם את התכניות/ שהיו שמורות עמך למעני/ והתחלת ללחץ עלי// כדרך הפולניות// קצת לפני הזמן"...

הורביץ מתאר כאן את אמת האהבה שבדרך כלל אין היא נעדרת חשבונות; וכמעט אין שורה שאין בה בצד הכעס וההתחשבנות נעימה רכה של געגועים והודאה בדבר האושר השמיימי שחש בין זרועותיה (או ליתר דיוק בין רגליה, ומה רע בכך).

דומה שאלה המיחסים להורביץ שנאת נשים משליכים עליו את שנאת-הנשים שבהם, הגורמת להם לשלול מהן את פרצופן הארצי, ולהפוך אותן לאהובות מיתיות

כל טלויזיות נורדמנדה אמקור
ערוכות עתה לקליטת

שידורי
לווינים
וכבלים.

NORDMENDE

אמקור טוב להיות בבית.

להשיג בחנויות אמפא וסוחרים מורשים

שרות אחכא שרות ללא תחרות

חתום על

עיתון 77

לשנת 1982